

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Deputationis Theologi Formula VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

consuetudine immemorabile, che l'Università elegga il Predicatore, e lo paghi, si deve continuare così senza contraddizione, e non provandosi tal consuetudine si deve dare tuttavia sodisfazione all'Università se haverà qualche buon soggetto.

In Murana 5. Februarii 1596. -- Quando il Vescovo non voglia predicare per se stesso, o somministrare le spese, & elemosina del suo ad altri: deve permettere, che la Communità offervi il solito di eleggere il Predicatore con dargli le spese, e l'elemosina.

In Montis Falisci 6. Februarii 1598. -- Se la Città è in antico possesso d' eleggere, e pagare il Predicatore della Cathedral, si deve osservare.

In Gallipolitana 10. Februarii 1599. -- Quando il Vescovo non voglia provvedere al Predicatore del vitto, & elemosina, deve permettere, che la Communità offervi il solito d' eleggerlo, e provvederli, che altrimenti la Communità non può essere astretta. Et idem probant Decreta Sac. Congr. Concilii emanata 11. Junii 1596. tenoris sequentis -- Congr. Concilii censuit esse in electione Episcopi, vel deputare in sua Cathedrali Prædicatorem, etiam quod populus illum ab immemorabili tempore eligere consuevisset, vel prædictam nominationem ipsi populo relinquere; itaut si Episcopus Prædicatorem eligat, populum ad eleemosynas Prædicatori erogandas non compellet: Verum si populum prædictum facultate eligendi Prædicatorem uti permiserit, tunc populum ad solitas eleemosynas præstandas cogere poterit. Et in Urbinaten. 7. Junii 1698.

15. Et tandem est notandum, quod in Formula deputationis, seu approbationis Concionatoris non fit mentio de benedictione petenda, & recipienda ab Episcopo, quia quotiescumque expediuntur litteræ Patentes supponitur jam data, & concessa ab Episcopo, vel danda à Vicario Foraneo, vel alio Delegato, quando ob nimiam distantiam locorum, sine magno incommodo Prædicatores non possent personaliter ad Civitatem accedere, & sese Episcopo præsentare, ut mo-

nent Decreta relata à Pignatell. in sæpè citata consult. 206. n. 67. tom. 4.

16. Nec minus fit mentio de fidei professione, ad quam emittendam Concionatores præcisè non tenentur, nisi ab Episcopo exigatur (quicquid in contrarium nimis vagè asserat Pignatell. consult. 114. n. 77. tom. 9. ubi allegat Decretum Greg. XIII. de anno 1577. ut supponit emanatum.)

17. Sac. enim Cong. Concilii supra cap. 4. sess. 24. de Reform. sic declaravit -- Vigore Bullæ fel. record. Pii IV. de professione fidei facien. Regulares Concionatores non tenentur facere professionem fidei antequam prædicandi munus assumant, potest tamen Ordinarius, quo tempore solet concionandi licentiam concedere, ab eisdem exigere fidei professionem, si tamen sibi ita videbitur expedire. De quo Decreto mentionem expressam faciunt Nicol. lucubr. Can. lib. 1. tit. 1. de Summ. Trinit. & fid. Cathol. n. 11. §. 6. & Barbof. in Summ. dec. Apostol. collect. 611. num. 3.

18. Quod si Prædicator electus nunquam alia occasione fidei professionem emisisset, tunc poterit ab eo exigì, quia quilibet Concionator saltem semel illam emittere debet, ex Concilio Provin. 5. Mediol. monet Gavant. Manual. Episc. verb. fidei professio n. 26. Pac. Jord. lucubr. to. 1. lib. 6. tit. 1. num. 59. & si placet in litteris mentio fiet.

Deputationis Theologi Episcopi.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM.

- 1 Tituli Episcoporum enumerantur.
- 2 Episcopus est Princeps, & habet meritum, & mixtum imperium.
- 3 Episcoporum gubernium est res laboriosa, & ærumnis plenum.
- 4 Theologus Episcopi debet esse inculpabilis vitæ.
- 5 Canonistæ præferuntur Theologis in promotione Episcopatus Italianæ.

N. Episcopus N.

Admodum Rev. P. N. Ord. N. Sacr. Theologiae Magistro
salutem in Domino.

Cum nihil magis deceat debilitatem, quam subsidia, ac fulcimenta veneri, quibus innixa deficere, ac ponderi succumbere non paveat: Nos quò clariùs nostrarum dignoscimus virium imbecillitatem, & è contrà *celitudinem gradus*, ad quem mira superni Numinis (nullo nostro suffragante merito, vel conatu) charitas Nos evexit, eò magis pulchra perquirimus, quibus nostra sustentetur infirmitas, ne gravi sub onere fatiscamus: Quapropter cum tuam probaverimus in Theologicis disciplinis præstantiam sanè eximiam, atque (quod verum scientiis addit decorem, quo si carent inflant, & non ædificant) *morum raram probitatem*, conspicuumque virtutum Religioso viro dignarum specimen in Te effulgescere conspexerimus, aliquo decrevimus Te prosequi favore, quò & nostræ indigentia subsidium possemus adipisci, simulque tua merita (quæ sunt Dei munera) decorare. Volentes igitur *nostrum seligere Theologum* Nobis non levi multiplicium, diversarumque gravatis curarum sarcina auxilia suffecturum; Te ad hoc munus peragendum per has animum nostrum testantes litteras nominamus, deputamus, & declaramus, ac protali haberi volumus, cum omnibus honoribus, & oneribus, quibus cæteri Episcoporum *si est Cardinalis*, quibus cæteri S. R. E. Cardinalium) potiri solent, & gaudere Theologi, necnon in numero nostrorum familiarium Te aggregamus, atque ascribimus. Deprecantes quoscumque, qui has nostras litteras inspecturi sunt, ut Te in nostrum Theologum recognoscant, & honore gradui debito prosequantur. In quorum, &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Secretarius.

ADNOTATIONES.

1. **C**ELSIUDINEM GRADVS. Episcopus in sua Ecclesia dicitur Vicarius Christi, c. *Mulier* 33. qu. 5. & ejus Ordo non est Dignitas, sed culmen Dignitatis, Gloss. in c. 2. de præben. & c. *Quia periculosum de sent. excommunic. in sexto*; & dicitur quoque Pontifex, Angelus, Columna Ecclesiæ, Preco Dei, & Sal terræ, ac aliis præ eminentiis, & titulis in jure, & ab Ecclesia decoratur, quos enumerat Episcopus Jordan. 10. 1. in præfud. de tit. Episc. à n. 1. ad 34.

2. Episcopus in sua Diœcesi est Princeps

& habet merum, & mixtum imperium, statuta condit, & reis gratiam facit, Spe-rell. decis. 128. à n. 55. cum seq. Guazzin. ad defens. reor. defens. 34. cap. 3. n. 6. Conciol. resol. Criminal. verb. Episcopus resol. 1. n. 2. cum aliis pluribus quos allegat, & sequitur Ciardin. controvers. cap. 50. à n. 28. ad 39. & mirè hoc probat Auctor. tr. de jure natural. & divin. Ecclesiast. liber. cap. 6. & 12. lib. 1.

3. Ideoque ob *celitudinem gradus* sunt Episcopi constituti tamquam signum ad sagittam, non valentes omnibus complacere, ex quo ratione officii tenentur, nedum arguere, sed etiam increpare, quam-

quamobrem frequenter odium multorum incurrunt, & aliquandò etiam invidias patiuntur, ut probat Vermigliol. *conf.* 378. n. 4. Et hinc benè infertur, quod illorum gubernium est res laboriosa, difficilis, Mastrill. *de Magistr.* lib. 1. c. 30. n. 2. imò officium Episcopi abyssum ærumnarum vocat Chrysof. quem refert Barbof. *de Offic. & Potest. Episc.* tit. 2. glos. 2. n. 16. adeo ut cum D. Bernardo Serm. 12. in Cantica scribere valeam -- *Fratres revearamur Episcopos, sed verearamur labores eorum: si labores pensamus, non affectabimus honores.*

4. **MORUM RARAM PROBITATEM.** Theologus Episcopi debet esse inculpabilis vitæ, & idè in Formula per modum elogii ejus virtutes demonstrantur: Hic enim in dicenda sua Sententia non debet respicere faciem hominis, nec pavescere minas creaturæ mortalis, ne Episcopus ejus consiliis deceptus non Theologum sed foveat adulantem: Oportet inquam in veritate legem docere, & salutem propriam, & proximi doctrina sana, & morum puritate operari: Quoniam plenitudo sapientiæ est timere Deum, Ecclesiast. 1.

5. **NOSTRUM SELIGERE THEOLOGUM.** Quia in assumptione ad Episcopatum, præsertim in Italia, in qua hæreses (Dei misericordia) non pullulant, quamvis Theologia sit dignior cæteris scientiis propter nobilitatem materiæ certitudinem, & altiorem finem; Canonistæ Theologis sæpè præferuntur, ut expe-

riencia docet Nos, & DD. etiam ità providendum insinuant, Abb. in c. 1. n. 9. de consang. & Affin. Azor. *instit.* Moral. p. 2. lib. 3. c. 28. q. 10. Scipio de Rub. *aphorism.* Episc. verb. Episcopus, Barbof. *de Offic. & Potest. Episc.* allegat. 1. num. 30. Card. de Luc. *advot. ad Conc. disc.* 2. n. 6. Maxime propterea docet, quod Episcopus Canonista in Theologicis disciplinis non versatus, Theologum sibi assumat non pro forma, ut morem gerat, sed ut in rebus, quæ ad fidem, & forum conscientiæ in rebus arduis pertinent, Consultorem habeat idoneum, ut verificetur Hieremiæ effatum -- *Dabo vobis Pastores, qui pascent vos scientia, & doctrina,* Hier. 3. & Innoc. in cap. ult. de etat. & qualit.

Deputationis Visitatoris.

FORMULA IX.

SUMMARIUM.

- 1 Visitatio est delegabilis Episcopo impedito.
- 2 Etiam quoad visitationem Capituli Cathedralis.
- 3 Visitator Delegatus exigit procuratorem pro medietate.
- 4 Visitat etiam Ecclesias, & loca exempta.
- 5 Rationem à Vicario capituli tempore sedis vacantis constituti exigit.

N. Episcopus N.

Dilecto N. &c.

Cupientes Sac. Conc. decretum de visitanda Diocesi exequi, nec adversa valetudine detenti valentes personaliter Ecclesias, & loca pia visitare, Te de cujus fide, integritate, scientia, & experientia plenè in Domino confidimus, Visitatorem totius nostræ Diocesis delegamus, eligimus, & deputamus, cum facultate Ecclesias, Monasteria, Confraternitates, Hospitalia, Collegia, Montes Pietatis, & Frumentarios, locaque alia pia, & Religiosa visitandi, computa, & administrationes eorundem locorum revidendi, Debitores, Officiales, & Administratores ad libros exhibendum, & reliquarum respective solvendum compellendi juris, & facti remediis sola facti veritate inspecta. Decreta quæcumque faciendi, & exequendi dummodò processum non requirant. Procuratio-